

Impactul societății civile: Comitetul de Miniștri al CoE intervine ferm pentru soluționarea problemelor sistemice privind serviciile medicale în penitenciarele moldovenești

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei (CoE) a făcut un pas semnificativ, stabilind măsuri cheie pentru îmbunătățirea asistenței medicale în sistemul penitenciar al Republicii Moldova. Această decizie reprezintă un progres important în respectarea drepturilor omului și sănătății în penitenciarele moldovenești.

În cadrul reuniunii nr. 1483, desfășurată între 5 și 7

decembrie 2023, Comitetul de Miniștri al CoE a analizat grupul de cauze *Cosovan v. Republica Moldova*, în urma căruia a fost adoptată decizia CM/Del/Dec(2023)1483/H46-20.[\[1\]](#) Această decizie vine în rezultatul unei analize amănunțite a argumentelor prezentate într-o Comunicare comună de către Asociația Promo-LEX împreună cu European Prison Litigation Network (EPLN) și Oficiul Avocatului Poporului.[\[2\]](#) Prezentarea unei astfel de Comunicări comune, în cooperare cu o instituție națională pentru drepturile omului, constituie un precedent unic în practica Comitetului de Miniștri al CoE, reflectând un progres semnificativ în colaborarea dintre societatea civilă și autorități pentru protecția drepturilor omului.[\[3\]](#)

Comitetul de Miniștri prin decizia sa, a confirmat problemele structurale grave din sistemul penitenciar moldovenesc, așa cum au fost expuse în Comunicarea comună. A fost pus accent pe gravitatea problemelor de sănătate din penitenciare, inclusiv pe răspândirea bolilor cronice și pe creșterea mortalității. Comitetul a evidențiat necesitatea unor măsuri urgente pentru îmbunătățirea asistenței medicale în penitenciare. Au fost scoase în evidență următoarele aspecte critice din Comunicarea comună prezentată de Asociația Promo-LEX împreună cu European Prison Litigation Network (EPLN) și Oficiul Avocatului Poporului:

- Spitalul Penitenciar nr.16-Pruncul nu dispune de autorizație sanitară și acreditare, iar perspectivele obținerii acestora în viitorul apropiat sunt reduse.
- Secțiile medicale din două penitenciare nu sunt acreditate, iar cele acreditate nu respectă obligația de evaluare anuală conform legislației.
- Sistemul medical penitenciar se confruntă cu absența unor normative de personal medical și cu o lipsă acută de angajați. Personalul medical din penitenciare se confruntă și cu discriminare salarială comparativ cu sistemul public de sănătate.
- Bugetul destinat sănătății în penitenciare a înregistrat

o scădere semnificativă în ultimii trei ani, iar fondurile alocate pentru accesarea serviciilor medicale externe nu sunt folosite în întregime.

- Auditul serviciilor medicale efectuat de Consiliului de Calitate din sistemul penitenciar între 2021-2023 au relevat deficiențe majore în secțiile medicale acreditate. Acest lucru include gestionarea inadecvată a dosarelor medicale, lipsa medicamentelor și nerespectarea procedurilor de sterilizare, dar și altele. (pentru mai multe detalii a se vedea Comunicarea comună[4]).
- Semnatarii Comunicării comune nu sunt de acord cu Guvernul în privința faptului că remediul compensator pentru condițiile proaste de detenție ar include și plângerile referitoare la asistența medicală inadecvată.

În răspunsul său la aceste probleme identificate, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei (CoE) a solicitat Guvernului Republicii Moldova să implementeze de urgență măsuri generale care să vizeze următoarele aspecte deficitare:

Asistența Medicală în Penitenciare:

1. Asistența medicală inadecvată în penitenciarele din Moldova este o preocupare veche, pendinte în fața Comitetului încă din 2006. Cazul Cosovan ilustrează că aceste deficiențe continuă de-a lungul anilor.
2. Autoritățile au raportat măsuri pentru abordarea acestor probleme, cu toate acestea amploarea, complexitatea și caracterul lor sistemic necesită acțiuni continue și o abordare holistică din partea autorităților, inclusiv cu sprijin continuu din partea activităților de cooperare ale CoE.

Lipsa unei strategii proactive:

3. Se remarcă lipsa unei strategii proactive și cuprinzătoare a autorităților în abordarea acestei

probleme în cadrul politicilor naționale de sănătate. Transferul asistenței medicale în penitenciare către Ministerul Sănătății, recomandat de UN CAT și susținut de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT), va facilita furnizarea unei asistențe medicale deținuților echivalentă cu cea din comunitate.

4. Transferul poate rezolva și problema dublei loialități a personalului medical din penitenciare.
5. Este crucial ca autoritățile să implementeze rapid această reformă și să informeze Comitetul despre progres.

Accreditarea și evaluarea secțiilor medicale din penitenciare:

- Este vitală acreditarea Spitalului Penitenciar și a secțiilor neacreditate, precum și evaluarea anuală a secțiilor medicale acreditate, așa cum este prevăzut conform legislației interne. O importanță deosebită este ca deținuții să primească asistența medicală necesară, dincolo de acreditarea formală.

Îmbunătățirea Accesului la Tratamente:

6. Îngrijorătoare este scăderea bugetului pentru servicii medicale externe și utilizarea incompletă a resurselor. Autoritățile trebuie să explice această situație și să asigure o planificare financiară adecvată. Autoritățile sunt încurajate să-și intensifice eforturile pentru a asigura disponibilitatea tratamentului necesar în sistemul penitenciar și pentru a îmbunătăți accesul deținuților la asistență medicală în sistemul public. În acest context, este îngrijorător că, conform ultimei Comunicări comune a Asociației Promo-LEX împreună cu European Prison Litigation Network (EPLN) și Oficiul Avocatului Poporului, bugetul pentru contractarea serviciilor medicale externe în 2023 a scăzut cu aproape 18% față de 2021 și că resursele alocate nu sunt utilizate integral. Autoritățile sunt invitate să

informeze Comitetul despre motivele care stau la baza acestei situații și dacă alocarea resurselor financiare se bazează pe o planificare adecvată.

7. Persistența deficitului de personal este o problemă majoră, confirmată și de CPT. Este încurajator că în 2022 și 2023, ANP a angajat mai mulți medici specialiști la Spitalul Penitenciar; cu toate acestea, este foarte important ca autoritățile să introducă normative de personal medical în penitenciare și să facă tot posibilul pentru a suplini posturile vacante fără întârziere.

Auditul serviciilor medicale a *Consiliului Calității* (CC) din cadrul Direcției *medicale* a Administrației Naționale a Penitenciarelor:

8. Înființarea Consiliului de Calitate și auditul secțiilor medicale sunt pași pozitivi. Există, totuși, îngrijorări legate de independența experților Consiliului și de implementarea efectivă a măsurilor propuse.

„Decizia Comitetului de Miniștri marchează un moment crucial pentru respectarea drepturilor omului în Republica Moldova. Aceasta evidențiază impactul considerabil al argumentelor aduse de Asociația Promo-LEX, European Prison Litigation Network (EPLN) și Oficiul Avocatului Poporului, demonstrând cât de influent poate fi un efort comun în promovarea justiției și a drepturilor fundamentale,” a menționat avocata Promo-LEX, Nicoleta Hriplivîi.

[1] Council of Europe, „Decizie a Comitetului de Miniștri,” accesat pe 11 decembrie 2023, https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680ad8093

Miniștri,” accesată pe 11 decembrie 2023, https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680ad3fe7

[2] ONG-uri (Promo-LEX și European Prison Litigation Network) și o INDO (Oficiul Avocatului Poporului), „Comunicare (24/10/2023) în cazul Cosovan v. Republica Moldova (Aplicația Nr. 13472/18),” accesat pe 11 decembrie 2023, [https://hudoc.exec.coe.int/#{%22execidentifier%22:\[%22DH-DD\(2023\)1323E%22\]}](https://hudoc.exec.coe.int/#{%22execidentifier%22:[%22DH-DD(2023)1323E%22]})

[3] Council of Europe, „CoE Portal: Instituții Naționale pentru Drepturile Omului și ONG-uri,” accesat pe 11 decembrie 2023, <https://www.coe.int/en/web/execution/nhri-ngo>

[4] ONG-uri (Promo-LEX și European Prison Litigation Network) și o INDO (Oficiul Avocatului Poporului), „Comunicare (24/10/2023) în cazul Cosovan v. Republica Moldova (Aplicația Nr. 13472/18),” accesat pe 11 decembrie 2023, [https://hudoc.exec.coe.int/#{%22execidentifier%22:\[%22DH-DD\(2023\)1323E%22\]}](https://hudoc.exec.coe.int/#{%22execidentifier%22:[%22DH-DD(2023)1323E%22]})